

Alina Şerban

Felelősségem tudatában kijelentem – A világ legjobb gyermeke

Fordította: Adorján Beáta

A dráma a *Játéktér* 2018. téli számában jelent meg.

1.

Tesco gyöngye lencseleves £2,70. Csupán 5 percre kell, persze mikróba tenni, és kész az ebéd! Kérlek, ne rólam vegyél példát! Elnézem a kolumbiai lakótársamat... hát igen... tudom, hogy fel fogja tenni a kérdést, a mindenkori nagy kérdést – „Honnan jöttél?” És még mielőtt válaszolhatnék, találgatni kezdi, mint mindenki...

„Tudo ben, Brazílera?”

„No, no.”

„Eres de Colombia, Espaniola?”

„No, no.”

Egyiptomi? Arab?

„No, no.”

„Eres como mixed – fekete és...”

„No. no.” De már számolom a perceket.

„Romániai vagyok.”

„Ó, nem úgy nézel ki.”

„Igen, igen, mert cigány, gitana, roma stb. vagyok.”

„Ó, de te jóféle vagy!”

Ekkor már úgy érzem, mintha nem is egyszerű lencselevesre várnék, hanem valami pörköltre.

„A szobámban fogom megenni.”

Te jóféle vagy... ennek sosem lesz vége. Végigmegyek a folyosón, a szobám felé tartok. A piros házban lakunk. Nem, ez nem bordély, hanem egy régi ápolóotthon... a 33-as számú. A szobám, életem első külön szobája! Szeretem a szobámat, nagyon szeretem. Ez az én terem, érted? Ha akarom, fogom a törülközőmet, és leteszem a földre, és ott hagyom egy hónapig. Nem, ha akarom, akár kettőig! És tudod, mit? Ha akarom, hegyet csinálok az alsóneműimből, és ott hagyom a földön egy évig. Nem, ilyet nem teszek. De megtehetném. És van ortopedmatracom – a sajátom. Jó a piros házban lenni.

Ioana Alina Şerban vagyok. Tízéves. Csillagjegyem: skorpió. Elvégeztem a 4.b-t, most leszek ötödikes. Az iskolám udvarán van még egy épület, oda járok karatézni 9 hónapja.

Közeli barátnőim: Corina, Luiza, Olivia, Simona, Cristina, Andreea, Irina, Meri, Anca, Lucica, Mili, Mihaela, Diana. Közeli barátaim: Claudiu, Mihai, Bebe, Andrei, Găboanță, Cătălin és Ştefan. Rájöttem, hogy odavagyok egy fiúért. Azt hiszem, Laurnak hívják.

Ha nagy leszek, karateedző leszek, vagy rendőr, vagy úszóedző, vagy állatorvos.

Kedvenc énekeseim: Michael Jackson, Mel B, Mel C stb. és Thalia.

Szeretem a spanyol szappanoperákat, főleg az Hombres-t. De tetszik az ALONDRA, a Marimar, a Cassandra, a Tiszta szívből és a Semmi személyes is.

Haragszom, hogy lecserélték Ana Concerót a Semmi személyesben arra a színésznőre, aki a Felejthetetlen szerelemben játszott. Ez a színésznő sokkal rondább, mint a másik.

2.

Távozás Dristorból:

Anyá, miért adod el a bútorainkat? Miért vannak a bútoraink Mihaiéknál?

Tessék? A madaramat is nekik adod? Kitakarítom a kalitkáját, ígérem! Miért kell elköltözni?

10 éves vagyok, és már tudom, hogy mit jelent, „házzal kezeskedni”. Azt is tudom, hogy mit jelent „elveszíteni a házat”.

3.

„A Grigore Moision az első kereszteszódésnél jobbra, és meglátják az udvart, nem lehet eltéveszteni...”

Anyám egy udvar felé vonszol, még a kerítés sem tetszik, szarszínú és az áll rajta görbén, hogy 57. Belépek, és alig hiszek a szememnek! Itt minden annyira koszos!

Az udvarról mindenki odajön, és megcsókolja apám kisujját, azt, amelyiken a nagy gyűrű van. Én anyám kezét szorítom, a háta mögé bújok, és leleskedem. A nagyok valamilyen furcsa nyelven beszélnek egymás közt... Nem tudtam, hogy apám nyelveket beszél! Apám hosszú, színes szoknyás asszonyokkal és kalapos emberekkel beszélget. Egyesek hasonlítanak az apámra, aztán kiderül, hogy rokonok vagyunk.

„Csak egy hét!” – mondja apám egy alacsony és pocakos embernek. Anyám bólogat, hogy igen. „Maxim egy hónap!” Anyám erre már nem bólogat.

„Nem, anya, én nem akarok itt aludni!”

Hirtelen rám ront egy csomó gyerek, Veta néni unokái. Mezítláb vannak, mocskosak, taknyosak. Elrángatnak anyám mellől, egyenesen Veta házába visznek. Két pucér fenekű kisfiú és négy kislány hosszú, színes szoknyában.

A lányok bámulnak, a farmeremre mutogatnak, és röhögnek. Egy nagyobbacska oldalba böki a másikat, odajön hozzám, és a farmeremet kezdi rángatni. Aztán a többiek felé fordul, és mindenki röhög, és mindenki a farmeremre mutogat.

Nem értem, mi történik körülöttem, és mire mondanék nekik valamit, egyik lány már jön is felém. Mi bajuk a farmeremmel? Mit csináljak? Még soha nem verekedtem senkivel! Nem tudom, hogyan kell...

Ez meg egyre jobban közeledik... „SÉÉJ!”, kiáltja egy fiú. És int nekik, hogy menjenek oda. Ő is mocskos, mezítláb van, hóna alatt kenyér, kezében lábas. És akkor jönnek ezek a kicsik a csészéikkel, ő teát tölt nekik (nem olyat, amit mi teának neveznénk – ebben nincs teafű). Fogsz egy nagy kanál cukrot, a láng fölé tartod, míg barna nem lesz, és el nem kezd pezsegni, aztán belekevered forró vízbe. Ilyet ittak. Aztán mindenki tört a kenyérből. Úgy ettek, mint akiket éhezettek. A fiú intett, hogy törjek én is. De én nem akartam. Hogy ennék csupaszenyeret forró vízzel, csak úgy?

Ki akarok menni a házból, de belép Veta egy tál forró vízzel. Mögötte Calistrai, a kis köpcös úr. Kíváncsi vagyok, hát maradok, hogy megnézzem, mit fog csinálni a tállal. Calistrai leül az ágyra, lábát belelógatja a tálba, Veta lehajol, hogy megmossa. Pedig Calistrai nem tűnik annyira kövérnek, hogy ne érné el a saját lábát!

Megkereshném anyámat, hogy megkérdezzem, miért csinálja ezt ez a nő. Indulnék, de betódul Mariana néni és Nicu bácsi, Jana néni és Victorița néni. Megnézik, hány óra. Veta néni, aki éppen Calistrai lábát törölgeti, azt mondja, „ülj nyugton, fiam, me’ anyád mos’ nézi, hol fogtok itten lakni az udvar végibe”.

Mindenki leül, egyesek a földre, mások székekre, lekapcsolják a villanyt, és bekapcsolják a tévét. Hol az órára néznek, hol kifelé az ablakon, és egyre idegesebbek. Nagyon várnak valamire... Veta ideges, beszélni kezd azon a furcsa nyelven valami szomszédnőről, aki késik. Egyszer csak rám néz – „fiam, óvassad te nekünk, fiam!” Tessék? Gyere na! Nem akarom, hogy kiröhögjenek, még nem tudok elég folyékonyan olvasni. Főleg feliratot. Úristen! Nem lehet igaz! Ennyi ember egy szobában, és egyikük sem tud olvasni. Úgy nézek rájuk, mint valami földönkívüliekre, és ők is így néznek rám. Még abban a sötétben is láttam, hogy mosolyognak, hol egy ezüst-, hol egy aranyfog villant.

Zene.

„Mondja, Atyám, beleszerethet az ember valakibe úgy, hogy csak párszor látta?”
„Persze, hogy bele, Marimar, ezt nevezik úgy, hogy szerelem első látásra.”
„Atyám, ez azt jelenti, hogy velem megtörtént.”
„Marimar, csak ne mondd, hogy beleszerettél...”

Áramszünet, fény és zene hirtelen megszűnik.

Veta: „Úristen, megint lekapcsolták az áramot, hogy égne ki a belük!”

5.

Borzasztóan fázom, de még jobban reszketek a gondolattól, hogy valamelyik ismerősöm megláthat, itt, hogy ezt csinálom.

A Diák parkban vagyok egy luxushotel háta mögött, egy szeméttlerakat mellett. Pfüj!

Még kesztyűn keresztül is érzek valami szószféleséget, amikor megfogom a Fantás-üveget...

„Gyere már, anya, elég tűzrevalót gyűjtöttünk!”

Hazaérünk, és örülök, hogy egyetlen új iskolatársam sem látott meg. Anyám tüzet rak, kezdek felmelegedni, és azon gondolkodom, hogyan tovább: csináljam meg a matekházimat, vagy menjek Veta nénihez rajzfilmet nézni? De ott sapkában kell ülnöm, nehogy tetves legyek. „Alinácska kedves, menj és hozz kenyeret!” Na! Semmi kedvem, de amikor látom, hogy fás-lizza a kezét, amivel a szeméttben kotorászott miattam, rászánom magam.

Az üzletben vagyok. Még kéne 50 bani... a hátam mögött áll egy lány, aki az én utcámban lakik. „Nincs véletlenül 50 banid?” Adott! Megvárom, amíg ő is bevásárol, és dumálunk, amikor egyszer csak... „Hallod, te ott laksz a cigányoknál?” Ösztönösen rávágnám, hogy nem. De az jön ki a számon, hogy ... IGEN. „Ez brutális!! És mondd csak...” Mona tiszta román, de minden érdekli, ami nálunk az udvarban történik!

„Hallod, a te nagybátyád Calistrai, ugye? Tegnap éjjel kettő körül Calistrai bácsi játszott a le az új »Csók a hasadra« kazettát? „Nicu bácsi Mariana néniel veszekedett, azt hiszem, most meg is verte!”, „Mit csinál Bebi, még mindig feleséget keres? Még a végén Veta néni vesz neki egyet.”

Mona lett a legjobb barátnőm és sokat segít.

„Mona, fűrödhetek nálad? Van kádatok is?”

Azt is megengedi, hogy megszársítsam a hajam.

„Nahát, Mona, hihetetlen, nálatok milyen egyenesek a falak!”

És az ablak is tetszik. Milyen világos van itt! De nem nézek ki rajta, mert az udvaromra látok, és innen fentről rosszabb, mint egy horrorfilm. Mona leginkább a titoktartásban segít. Bárki kérdezősködik felőlem, Mona semmi szín alatt nem mondja el, hol is lakom valójában.

7.

Húha! A fiú beírta a telefonszámát a tenyerembe. Eddig még sosem volt a tenyerembe írva egyetlen fiúnak sem a száma.

Leülök a fotelbe, és mesélni akarok anyámnak a fiúról, akivel 10 percig álltam a megállóban. Nézem ezt a nőt, aki három napja alkalmazta anyámat, hogy gondját viselje.

Többnyire az ágyban ül, alszik. Nem tetszik nekem, csúnya és gonosz. Hiába van normális háza, ha minket a földön altat, és mindenre, amit a tévében lát, azt mondja, „á, a cigány, az úgylis cigány!”

Jobb lenne, ha visszamennénk a cigányudvarba a vályogházba! Hiányoznak a barátaim. De nem akarom megbántani anyát. Tudom, hogy nem bírja az apámat.

Anyám jön a konyhából. „Na, mesélj a buszos fiúról!” Látom, hogy bántja valami. „Először azt mondd, mi bánt.” „Összevesztem a vénasszonnyal, azt mondta, nem bírja a cigányokat, és menjünk el a házából. Nem akarja visszaadni a pénzemet, amit három napja adtam kölcsön neki. Ajaj! A tűzhelyen felejtettem a kajádat!”

A nőhöz közelítek.

„Anya, ez a nő halott!”

„Honnan tudod, mi történt, ha itt sem voltál, kislány?”

„Hm, hol voltál, amikor ez történt?”

„Üljön be a kocsiba, asszonyom! Hé, kislány, mi van a tenyeredbe írva?” „Semmi.”

Istenem, ha tíz perccel korábban érek ide... 10 perccel... 10 perccel. Vissza akarom kapni azt a 10 perccel! Adjátok vissza azt a 10 perccel! Ne, várjanak, ő nem...

Név: Alina Șerban.

Életkor: 14 éves.

Kit látogat? Édesanyámat.

„Pénteken nagytakarítás van a börtönben és lerövidítették a látogatási időt. Egy órája van!”

Visszaköltöztem apámhoz az udvarba. Közelebb kerültem a barátaimhoz és a... Hallottad? Egy anyuka kiáltott nekünk. Azt hittem, az én anyukám, aztán rájöttem, hogy Ely anyukája. Engem senki sem hív ebédelni. Már senkinek sem mondhatom, hogy „anya”. Nemsokára éjfél, és én ezt az egészet nem akarom.

NAPLÓ

KEDVES NAPLÓCSKA, KÉPZELD, ELKEZDTEM NYOMTATOTT BETŰKKEL ÍRNI. ÍGY JOB-
BAN SZERETEM, MERT ÍGY ÍR AZ ANYÁM IS.

Most egy másik „Alina” ír neked, az az Alina, aki egyedül maradt. Már nem vagyok gyerek, anyám már nincs itt, hogy kitakarítson utánam vagy, hogy dolgokat megcsináljon helyettem. EGYEDŰL kell megküzdenem az élettel. A világ legjobb gyermeke akarok lenni, mert a legjobb anya a legjobb gyermeket érdemli.

De ugyanaz a vidám, vicces Alinácska-Balinácska maradok, mert 14 évesen kell leginkább mosolyogni.

Nem akarok 15 lenni. Biztos vagyok benne, hogy szar 15 évesnek lenni. A 14 sokkal jobban hangzik.

Ez az első születésnapom anyám nélkül. Hiányzik, nagyon hiányzik. Ő a legjobb anyuka a világon.

„Jó éjt, Bukarest. Holnap, a Rádió 21 matiné különleges vendége: az ismert díva, Nadine.” Á, egy frászt, Nadine, utálok Nadine-t! Utálok a Rádió 21-et is és... egyedül érzem magam! Fogtam egy cetlit, és ráírtam „Boldog születésnapot kívánok magamnak.” Aztán elaludtam. Másnap szarul ébredek, a suliban 3 fizikaóra.

„Jó reggelt, Bukarest. Ma, október 29., a Rádió 21 meghívottja: 3SudEst!” Tessék? Jól hal-
lom? Megcsípem magam. Jaj, fáj. Húha, nem álmodom! Tegnap este óta tényleg minden megváltozott! Születésnapom alkalmából a 3SudEst megy a Rádió 21-en, nem hiszem el! Persze, hogy nem megyek iskolába. Felveszem a legjobb ruhámat, és bemegyek a rádióba. Laurentiu autogramot ad, és boldog születésnapot kíván. És Viorel azt mondja: „Nincs nálam

semmi ajándék”, de talál a zsebében egy nápolyit és nekem adja. A 3SudEsttel töltöttem a születésnapom!

Nagyon boldogan megyek haza, úgy érzem, repülök. Bevetem magam az ágyba, szorongatom a nápolyit, és felidézem a legkúlabb születésnapomat!

Apám is megjön a munkából, el akarok mesélni neki mindent, ami aznap történt, hogyan találkoztam a 3SudEsttel éppen a szülinapomon. De ő egy papírt mutat, amin az áll piros betűkkel, hogy „kilakoltatási parancs”.

Zene

„Gyere, megnézheted!” Leveszi a pólóját, és háttal áll nekem. Annyira közel áll hozzám, érzem a parfümjé illatát. Egy kis anyajegyvet veszek észre a hátán, hasamban a pillangóraj megint mozogni kezd, és nem tudom megállítani, és egyre közelebb kerülök a hátához, és egyre közelebb, ó, milyen szép bőre van. Az ajkam csücsörítem, meg akarom csókolni a bőrét.

„Ali, mikor mutatod meg nekem is, hol laksz?” Igen, Mihai, tetszik a tetoválásod...

8 hónapnyi könyörgés után meg akarom mutatni Mihainak, hol lakom, és be akarom mutatni őt az apámnak. De melyik lenne erre a legmegfelelőbb nap? Vasárnap isznak, mindenki rézseg, utána botrány van, hétfőn és kedden másnaposak, legyen szerda délután!

Ma van a nagy nap, és azt akarom, hogy tökéletes legyen!

Ahogy belépünk az udvarra, Calistrai bácsiba botlunk. Calistrai bácsinak van egy ilyen nagy magnója, karját a magnón pihenteti, nem nyomogatja a gombokat, csak így ül, mellette egy üveg bor. Ő egy feketébb cigány, kopasz, oldalt némi haj. Nagyon alacsony, nagy pocakja van, és viccesen néznek ki az ajkai. „Ma van a születésnapom, és szomorú vagyok... na ezt hallgasd meg, ezt hallgasd meg!” Mihaira nézek, és érzem, hogy elpirulok. Ő jól szórakozik Calistrai bácsin. Miután meghallgattatta velünk az egész A oldalt... Mondom, jöjjünk vissza máskor, de Mihai maradni akar, meg akarja ismerni az apámat. Végre sikerül bejutnunk a házba, amikor a magnó becsípi a szalagot. „Szólok, ha megjavítottam”.

„Ó, há' gyere be te, vejem!”

„Apu! Hagyd békén!”

„Tudd meg, ez volt az első mondata, hogy „Hagyjál békén!” Ha tudnád, hogy tanult meg számolni.”

Az asztalon ott a „kilakoltatási parancs”, megfordítom, amikor Mihai nem látja, és hogy témát váltsak, mondom, menjünk el üdítőért. Ahogy kilépünk, ott jön Bădoi bácsi, vidáman, hogy „ma van Calistrai születésnapja, és boldog vagyok, hogy öregebb lett, mint én!”

Bădoi bácsinak rés van a két első foga között, az egyik ezüstözött, csillog. Ő is kopasz. Szűk az inge, kilátszik a szírentetkója, és a karja tele van hegekkel. „Gyere ide Alinácska, mert én neveltelek, én neveltelek fel! Emlékszel, amikor apád góré volt és pénzt adott, hogy lovacs-kázzak veled? Az is igaz, hogy nyúltunk le pénzt töletek a házból, de fiam, én csak ahhoz nyúltam, amelyik gyűrött volt!”

Éppen le akarom rázni Bădoi bácsit, amikor apám idegesen közeledik Bădoi bácsi felé, és valami kölcsőnről beszél neki. Bădoi bácsi azt mondja, hogy ő nem tud semmit semmiféle pénzről. Apám ideges lesz, és elkezd káromkodni. Bădoi bácsi a gyermekei életére esküszik, hogy ő nem kapott semmiféle pénzt. Apám megfogja, és rángatni kezdi, Bădoi bácsi a gyermekei életére esküszik, elkezd sírni.

Próbálok inteni apámnak, hogy hagyja abba. Apám még inkább rángatja. Bădoi bácsi elkezd iofozni magát, és széttépi magán az inget. Időközben megjelenik Nicu bá' kisfia is, aki letolja

a gatyáját, és ott végzi el a dolgát előttünk. Mihai végignézi, és elsápad. „Hallod, eszembe jutott, hogy dolgom van, majd hívlak...”

„Köszí szépen, gratulálok! Utállak, büdös kutya!! Szégyenkezem miattad, amiért iskolázatlan vagy! Utálok ezt az egész mocskos famíliát! Hogy ott baszódna meg az összes hányinger cigány! Ott rohadtok meg, kretén nyomorultak! Folyjon ki a szemetek! Hallod, te, nem akarom, hogy az apám légy! Miattad került börtönbe az anyu.”

Apám soha nem szidott meg, soha nem emelt kezet rám és a bátyámra sem.

Apám 65 évesen tanulta meg, hogyan mosson és főzzön rám.

Most már apám sincs. Már nincs, aki arról mesélne, milyen voltam gyerekkoromban, és már senki sincs, aki nevetségessé tenne. Ne haragudj, édesapám.

„Csend ott hátul! Ma osztályfőnöki órán 2 meghívottunk van, akik az egyetemi tanulmányok fontosságáról fognak beszélni.”

Az utolsó előtti padban ülök, és úgy érzem, nem is pislogok. Ugyanazt a képet látom magam előtt, újra és újra, látom, amint kifut a szekrényemből. A kedvenc „Best Grandma on Earth” feliratú pólómon ült. A patkány a ruháim közül jött elő!

„Közületek hányan szeretnének egyetemre járni?” Én is feltartom a kezemet.

Miért hazudok? Mit hazudok összevissza? Egyetem, fenét! Az udvarban már hat éve esz meg a kosz, és nyilvánvaló, hogy soha nem jutok ki onnan. Kész! Mit képzelődöm, hogy elmegyek? Hogy felsorakoztatok majd mindenkit és azt mondom: „Mariana néni és Jana néni, én tudom, hogy egyikőtök bejár a házba és lop! Hogy tudtátok még a füstölt bordát is elvinni?”, „Te, Nicu bá’, mi a fenéért bontod fel mindig a leveleimet? Te, úgysem tudsz olvasni! Nem kapok semmiféle pénzt, fényképeket csereberélek a 3SudEst rajongókkal!”

Mit hazudok magamnak összevissza? Kész! Férfjhez megyek, csinálok egy rakás gyereket, és hagyom, hogy az uram addig üssön, amíg kiveri a fejemből az összes álmot.

Ránézek a blúzomra, és kiráz a hideg! Patkány ült a blúzomon, és az a blúz van most rajtam. Ki tudja, hányszor járt a ruháim között, utána meg felvettem azokat. Mocskosnak érzem magam, undorodom mindentől. Elegem van!

Elegem van abból, hogy szégyenkezzek és féjlek, amikor tetűellenőrzés van, hogy nehogya azt mondják, „kisasszony, jöjjön velem az orvosi rendelőbe”. Elegem van abból, hogy vendég legyek mindenhol, „jaj, köszönöm, hogy megfürödhettem nálad!”, „jézusom, lehet, rendetlenséget hagytam magam után, még egyszer leellenőrzöm!” És „nem, osztályfőnök asszony, nem akarok ruhákat kapni magától, nem érti, hogy nem tetszenek!”

A lányok előttem bebújnak a pad alá és chipset rágcsálnak. „És az utolsó kérdés. Hogyan látjátok magatokat 5 év múlva?” Chipset fogok enni, sok chipset!

Aláírom az ívet, hogy részt vettem a Nyitott Horizontok című előadáson.

Zene

8.

NYOMTATVÁNY

„Felelősségem tudatában kijelentem a következőket:

Otthoni körülményeim: a ház, amelyben lakom, száraz lószarból készült. Mivel a falak nagyon vékonyak, a patkányok könnyedén lyukakat rágnak, és bejönnek a házba. A háztető nagyon rozoga, sok lyuk van rajta, ezért megtörténik, hogy beesik az eső.

Nincs normális padló, csak néhány kartonpapír a puszta földre téve, ezekre tettem szőnyeget. A ház több ablaka is kitört, zacskókkal lett beragasztva. A ruháimnak nincs külön helyük, dobozokban tartom őket, így nagyon porosodnak. Ez történik a könyveimmel is, amik szintén dobozokban vannak, és porosodnak. Az udvaron a szomszédok kordét és lovakat tartanak, emiatt sok a trágya és mindenféle más szemét, különösen a vécé körül. Nagyon körülményes este a vécére menni, ezért egy vödört használok. Ez a szeméttel, döglött állatokkal és szénával teli terület kisebb lett, mert a telep mellé luxusvillák épültek. Azok tulajdonosai panaszt tettek a rendőrségen, mire minket megbüntettek.

A nők és gyermekek többsége, akik az udvarban laknak, tetvesek és sokuknak bőrbetegsége is van. Nehéz folyton arra figyelnem, hogy el ne kapjak valamit. Ezt a kérényt támogatás igénylése céljából nyújtom be. Érettségi után egyetemen szeretném folytatni a tanulmányaimat, ehhez megfelelő helyre lenne szükségem, ahol lakni és tanulni is lehet.

2005. április 27.”

„Şerban kisasszony, itt és itt írja alá, hogy szociális ellátásban részesüljön.” Elnézem ezeket az öltönyös embereket, és egyik sem néz rám. Meg szeretném kérdezni, mit jelent az »ellátás«, mert hangzásra olyan, mintha valakinek ellátnák a baját, és az megijeszt.

„Kisasszony, elnézést, de mit...”

„Az ülés véget ért, kisasszony.”

2007. Roma Art Fesztivál – Temesvár. Önkéntes vagyok. Ma este a Kultur Shock játszik. Azt hallottam, nagyon jók. Sokan eljöttek erre a fesztiválra. Bemegyek egy bár udvarára, ahol sok a lány. Mindegyik román, de cigánylányoknak vannak öltözve. Körben állva kínlódnak, hogy Mariana néniféle táncmozdulatokat tanuljanak egy svéd lánytól. Mintha Mariana néni látnám, „Ne így! Látod, így könnyedén! Az ördög vigye el! Dik chi gadji.”

Az egyik asztalnál egy pocakos cigány ül, mindegyik ujján aranygyűrű. Egyik keze csípőre téve, másikban szivar. Int, hogy menjek oda. „Ha majd elküld, hogy vegyek neki valamit, biztos, hogy visszautasítom!” Odamegyek, és csokival kínál. „Vegyél Tamangótól, tes'vér!” Belenézek a dobozba, és elveszek egy kockát a megmaradt kettőből. Aztán mintha legalábbis kokaint adott volna, azt mondja jelentősegteljesen: „vedd csak el mind a kettőt!”

Odajön hozzám a Kultur Shock énekese: „Kid, are you Roma?” „Hm, my mom and my dad are.” „Wow! 100% Gypsy! I'm only half. Kid, you will become something, at least president.” („Kölyök, te roma vagy?” „Hát, anyám és apám azok.” „Szuper! 100% cigány! Én csak félig. Kölyök, te még lehetsz valaki, elnök is akár.”) Ilyet én még nem is hallottam.

A színpadtól jobbra egy nagy sátor, ez áll rajta: „Bonyolult! Beszéljünk róla! Roma sátor!” Mielőtt ráeszmélnék, mit csinálok, már rohanok is. Nem tudom, hogy miért, de futok a sátor felé, pedig semmi ötletem.

Nem hallok magam körül az embereket, csak a zenét.

Amikor gyerek voltam, imádkoztam: „Istenem, tiszta szívemből könyörgök, változtass meg, add, hogy román legyek! Nem akarok egész életemben cigány lenni! Bárcsak nekem is fehér bőröm lehetne, sok barátom, és legfőképp egy pasim!”

Egész életemben ugyanazokat a dolgokat hallottam:

„Ha nem fogadsz szót, odaadlak a cigánynak!”

„ne játssz a cigányokkal, koszosak és meglopnak!”

„nem szokta a cigány a szántást!"; „olyan, mint a cigányoknál”, vagy „ne légy cigány!”, „ne cigánykodjunk má”

Belépek a sátorba.

Belenézek a kamerába, és azt mondom: Alina Szerban vagyok, roma származású.

Életemben először mondom ezt anélkül, hogy a következményekre gondolnék, anélkül, hogy attól félnék, ezért majd elítélnék.

Gypsy-punk, cigánynak öltözött román lányok és nem-cigányok kellettek ahhoz, hogy rájöj-jek, menő romának lenni, és hogy elfogadjam magam annak, aki vagyok.

New York

Még sosem használtam térképet. Wow, itt az utcák végtelenek! A 751-est keresem.

(*betűzi*) „A-L-I-N-A Szerban. Nem, nem, nem Szerbán. Sér – semmi gond! Sérban. Semmi gond.”

Sok diák van ebben az osztályban. Wow, mindenkinek van kitűzője a saját nevével. Mellettem egy kazahsztáni lány. Azt mondja, ő otthon oroszul beszél. Azon gondolkodom, milyen monológot adhatott elő. Én? „Nem árultam virágot a Tottenham Court Roadon. Igen. Virágot árultam, de nem magamat.” Eliza. Eliza Doolittle? Van itt egy asztal tele frissen facsart narancslével és vízzel. Már megittam az első pohárral. Ingyen van. Amott egy férfi kezdi a prezentációját. Öltönyben van. Ez a negyedik alkalom, hogy előad.

„Üdvözlöm Önöket, Isten hozott mindenkit! New York City! Hihetetlen! New York-i Egyetem, Művészeti iskola! 2009 – tavaszi szemeszter! Tavasz – az új lehetőségeket jelent, nem?!”

A második pohárral iszom. Nagyon jó!

„Jól jegyezzétek meg: itt dolgoznotok kell, hogy elérjétek az álmaikat. Ismeritek a dalt – »If I make it there I can make it...« Menni fog!”

A harmadik pohárnál tartok. A hasam csikarni kezd, de ezt még megiszom.

„Jól jegyezzétek meg: rengeteg a lehetőség, de dolgoznotok kell. A legjobbat kell kihoznotok magatokból, úgy értem, érhet egy kis kultúrsokk...”

„Kultúrsokk? Culture Shock? A kedvenc zenekarom! Gypsy Punk!”

A kazahsztáni lány visszavezet a székemhez.

„Nem a zenéről beszélnek.”

„Ja? Öhm... De az énekes, ő seattle-i. Ő egy roma fazon Seattle-ből! Eljön ő is?”

Eliza...

London: „Higgins professzor! Igen, valóban virágot árultam Tottenham – nem Tottenham – Court Roadon, de magamat nem! Eliza? George Bernard Shaw?”

A George Bernard Shaw, vagyis a GBS Színházban vagyok. Drámaművészet, Királyi Színházakadémia. Évnyitó van. A székeken névtáblák, olvasni kezdem a neveket... volt tanítványok nevei vannak ráírva. Harold Pinter, Russel Brand, Antony Hopkins (*lenyűgözve*).

A csoporttársam: „Alina, egy nap a mi nevünk is itt lesz! Ha keményen dolgozol, úgy élsz majd, mint az amerikai nagybácsi!”

Ez a harmadik alkalom, hogy ezt mondja nekem, és nem tudom, megmondjam-e neki, hogy nekem nincs semmiféle amerikai nagybácsim, ezért csak bólogatok.

Ezek komoly emberek, ő és ezek, komoly emberek. Tudják, mit akarnak, és keményen dolgoznak. Fegyelmeztettek. Ezeknek az embereknek kifogástalan a nyelvtanuk. Nem, ők maguk

kifogástalanok. És tudják, mit akarnak. Mert képzeld, van naplójuk! Naplójuk, melyekbe nem az érzéseiket írják bele, hanem a találkozójukat. Nekem is lesz ilyen naplóm. Nem azért, hogy az érzéseimet leírjam, hanem hogy beleírjam a találkozójomat, a találkozójomat, a találkozójomat! Igen, ezek az emberek felkészültek. Én is felkészült leszek. Ezek az emberek pontosak. Én is pontos leszek, mindenhol 30 perccel korábban ott leszek. Iskolába fogok járni, a Tottenham Court Roadra. Holbornnál kell majd átszállni, 'L' – nélkül – Holborn.

Kifogástalanok. Én is kifogástalan leszek.

(*köhög*) Nem kapok levegőt, nem kapok levegőt... mintha valami húzna hátulról ez a, ez a roma sálam, beakadt, beleakadt... egy üzletember aktatáskájába. Jaj, ne, jaj, ne, azt fogja hinni, hogy én el akartam... egy üzletember aktatáskáját? Felemelem a kezem, intek, hogy elnézést, bólintok, hogy elnézést, a térdemmel és a lábujjammal is elnézést kérek. Jaj ne... egy üzletember aktatáskájába...

Ó én átkozott, átkozott!

Kérem, vegye el! Vigye innen.

Ó, uram, miért éppen ma kellett ezt a roma sálát viselnem? Annyi sálam van, vigye! Fáradt vagyok. Vigye! Vigye innen! Fáradt vagyok ahhoz, hogy mindig azt bizonygassam, hogy tudom. Fáradt vagyok a szégyentől, a csatornáktól, a mocsoktól és a tetvektől... Elegem van ebből a sok szarból!

Vigyék innen ezt a szaros cigányt! Ne kolduljon! Vigyék innen! Én egy civilizált ember vagyok!

A férfi engem észre sem vett. Csak vonogatta a vállát, alig láttam a frissen nyírt haját és a fehér tarkóját. Ki is törhette volna a nyakam.

AUSZTRIA:

A Burgtheaterben vagyok Ausztriában. Wow, itt minden márványból van... és aranyból. Még a szék is márványból van. Fogom a narancssárga, enyhén koszos hátizsákomat... Van jegyem – ott egy fiú ellenőrzi a jegyeket. Egy sornyi ember vár arra, hogy jegyet vehessen. Éhes vagyok. Van egy perec a hátizsákomban. Elkezdem kicipzárzni a táskám, de rájövök, hogy túl hangos, és arra gondolok: „Mi lenne jobb: ha gyorsan kicipzárznám, vagy ha lassan?” A lassú verziót választom, kezemmel takarva a cipzárt. Annyira nyitom ki, hogy beférjen a kezem. (*enni kezd*) Jaj, ne, meglátott! Csalódott a tekintete. Kiborulok: hogy tudok perccet enni egy ilyen helyen, ahol minden márványból van?

A Tottenham Hotspur kázinójában vagyok a Karib-tengeri kolléganőmmel. Magas és csodaszép. „Erhan, tegyél nekem még abból a vaníliásból, még... még.” „Te is tehetsz magadnak! Itt dolgozol, jogod van hozzá. Fejezd ezt be!”

Az emberek ebédszünetre jönnek. Wow, és azt kérik, amit akarnak. Ez ennyire egyszerű. Ahogy elmennek Amanda mellett, látom, ahogy Amanda eltöprel. Én is eltöprelök. Mind eltöprelünk, és csak bólogatunk egymásnak. „Szóval, te is kirekesztett vagy”, mondja. Nem, nem, mi NEM vagyunk kirekesztettek. Szabadon járunk-kelünk, és már rég megszabadultunk a rabláncoktól. Igen, bizony! Te hallod ezt a zenét? Ez fantasztikus! Ez roma zene! Érzem, ahogy lüktet az ereimben, elképesztő, nem igaz? Roma zenét mindenkinek! Hé, uram, mit olvas? Lorcát? Duende – ihletett volt az én romám. Ó mindenki számára egy roma szerző! (*hangfelvétel részlet bejátszása*) A legjobb a legjobb? Charlie Chaplin? Ó mindenkinek roma volt!

Roma aktivista kontra neoliberaisok. (Lool)

És akkor az utolsó kérdés, a hölgy ott hátul...

Igen, igazad van abban, hogy a romákat mai napig – nevezzük nevükön a dolgokat – állatokként kezelik.

Pusztán egy kérdésre maradt már csak időnk. Kérem!

Csak hozzátenném, hogy a romák, vagy ahogyan én szeretem nevezni, a cigányok, és nem rossz értelemben mondom, én úgy látom, hogy rossz hírnevét keltik Romániának, és szeretnék gratulálni neked, te sokkal inkább tűnsz britnek, mint romának...

„Elnézést, hölgyem, de ön sokkal inkább néz ki britnek, mint romának.”

„Mi van? Mit mondtál? Igen, pontosan erről beszéltem... hogy hallgassuk meg egymást. Hogy merészeli megmondani nekem, hogy mi vagyok és mi nem? Talán ismer? Talán ismeri az élettapasztalataimat? Nem, én nem úgy nőtem fel, hogy azt mondogatták volna: ó, látod azt a nőt? Lehet, hogy nem magyar. Látod ezt a férfit? Szakálla van. Lehet, hogy sátánista.”

Ó, igen, egyetem! Egyetemre mentem, és megszüntem romának lenni. Nagyon sajnálom, hogy így kiléptem az önök komfort-sztereotipizálásából. Rettentően sajnálom. Legközelebb elmondhatnák, hogyan kell romának lenni, és akkor nem fogom önöket kizökkenteni a komfortzónájukból. És köszönöm szépen, hogy létezni engedtek maguk mellett. Lélegezhetek még egyet itt önök között? Köszönöm.

Ez egész jó volt, mi? Ebben egész jó vagyok. Lökj ide tíz hasonlót, és fél kézzel lenyomom őket.

Filmforgatáson vagyok. Profi filmforgatáson. Találkozom a Rendező feleségével és a kis Daniellel... hatéves, ha jól érttem, és nagyon aranyos. Kezet ráznék vele, de hirtelen az anyja háta mögé bújik: „Anya, a cigányok embereket ölnek!” Jó páran vannak körülöttünk, és nem tudom, tegyek-e úgy, mint aki meg sem hallotta... mindenki a reakciómat lesi.

„Á, nem, Daniel. Mi nem ölünk több embert, mint amennyi embert más emberek is ölnek.”

„De te olyan vagy, mint a feketék?!”

„Néhányunknak nagyon sötét a bőre, mer' Indiából származunk, de némelyikünk szőke, akárcsak te.”

Legszívesebben elrohantam volna, de csak egy lépést tettem hátrafelé, visszavonulásképp. Látom, ahogyan az anyja egyre dühösebb lesz: „Ezt kitől hallottad? Ilyet mi nem tanítottunk neked! Hol? Mondd meg, hol hallottad?” „A játszótéren, anyuci.”

Ja, a játszótéren. Győzött a játszótér. Ott nem lehetek nyertes.

Elnézést, igen, tudom, nem volt időm, hogy megfelelő orrot vegyek magamnak. Elnézést, ismerik a szabályokat? Szeretném én is ismerni őket. Valahol lennie kell valaminek... egy tanfolyamnak, egy könyvnek ezekkel a szabályokkal, nem? Félek, hogy nekem ezek kimaradtak. Valami volt... talán... mert annyit tudok, hogy tégy meg minden tőled telhetőt. Ha ez lenne a szívem, tele lenne öltésekkel, mert mindössze annyit tudok, hogy adj bele mindent, szívvel-lélekkel csináld, és annyit, hogy teljes szívedből kell adni, tudod? Tégy meg minden tőled telhetőt. Talán ez ott volt a szabályok között... hogy hol tartsd a szíved. Tudod a szabályait annak, hogyan kell felnőtnak lenni? Tudod? Úgy érzem, keresnem kell egy biztonságos helyet, ahol fedezékben lehetek, és magamba zuhanhatok, mert odakinn csupasz lélekkel hagyta.

Ha innen nézed, szárnynak tűnik, nem igaz? Mindenütt angyalok vannak, tudtátok?

Megérkeztem Kijevből, a Heathrow reptéren vagyok. Nagyon rosszul érzem magam. És erősen vérezni kezdek, és tudom, hogy ez nem jó jel a műtét után. Nem tudom, hogyan szólítsak le embereket. Emberek haladnak el mellettem a bőröndjeikkel, mit mondhatnék nekik: „Hé, én...” Szégyellem magam. Nagyon szédülök. Úgy érzem magam, mint egy guruló bőröndök közé szorult ijedt kutya. Hirtelen egy kezet érzek a vállamon.

Egy lány áll ott, haja letakarva, arca nagyon kerek, szeme kékes-zöldes... „Ne aggódj. Elviszlek a kórházba.”

Nedának hívják. Elképesztően sok csomagja van. Egyiptomból jött. Kerekesszékebe ültetnek, és átmegyünk a vámvizsgálaton. Odaadom az útlevelemet, egy perc telik el, és át is engednek. Nedára várok. Eltelik tíz perc, és még mindig az útlevelét vizsgálják. „Nem, Neda – te még csak nem is Londonban élsz, hanem Gilfordban! Nem kell hogy bekísérj a kórházba.”

5 óra múlva búcsút veszek Nedától. Ő az ő taxijára vár, én meg az enyémmre. Kimerültem, és annyira éhes vagyok, hogy szinte érzem a gyomrom falait, amint ételért esedeznek. Azt mondom a taxisnak: „Megállhatnánk annál a benzinkútnál, hogy pénzt vegyek fel?” Ahogy beülök a taxi hátsó ülésére, a taxis hátrafordul, és egy hatalmas pizzát emel a magasba: „Éhes vagy?”

Turnpike Lane-be érek egy helyhez, amit ismerek, itt van a 33-as számú piros ház. Ez jólesik... itt... itt van a helyem. Ahogy az ortopédmatracomon fekszem, eszembe jut, mit mondott a sofőr, amikor elváltunk: „Örülök, hogy megismertelek! Még sosem találkoztam roma lánnyal!” „Köszönöm, uram. A roma azt jelenti, ember.”